

Uitwerking van vredesakkoord van Dayton in Rome staat op gespannen voet met principiële uitgangspunten van het Statuut voor het Joegoslavië Tribunaal

Citation for published version (APA):

Sluiter, G. K., & Klip, A. H. (1996). Uitwerking van vredesakkoord van Dayton in Rome staat op gespannen voet met principiële uitgangspunten van het Statuut voor het Joegoslavië Tribunaal. *Nederlands Juristenblad*, 1996(10), 353-354.

Document status and date:

Published: 01/01/1996

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Download date: 14 Feb. 2025

Uitwerking van vredesakkoord van Dayton in Rome staat op gespannen voet met principiële uitgangspunten van het Statuut voor het Joegoslavië Tribunaal

In het weekend van 17 en 18 februari werden in Rome de problemen met betrekking tot de interpretatie van het vredesakkoord van Dayton glad gestreken. Deze problemen hadden met name betrekking op aanhouding en berechting van oorlogsmisdadigers door de partijen bij het vredesakkoord. Dat dit een van de voornaamste struikelblokken vormt bij de uitvoering van 'Dayton' zal geen verwondering wekken. De paragraaf in het

In de eerste plaats staat hetgeen in Rome is overeengekomen op gespannen voet met het Statuut van het Joegoslavië Tribunaal, dat vervolging van de misdrijven begaan in Joegoslavië niet tot de exclusieve bevoegdheid van het Tribunaal maakt. In artikel 9 van dit Statuut wordt uitgegaan van 'concurrent jurisdiction'. Nationale rechters behouden de bevoegdheden ontleend aan hun nationaal recht om van oorlogsmisdrijven verdachte personen zelf te berechten. In de bij het Statuut behorende toelichting van Secretaris-Generaal van de VN, Boutros Boutros Ghali (Doc. S/25704), worden staten hier zelfs toe aangemoedigd. Als gevolg van de afspraken in Rome wordt staten thans het recht onthouden zelfstandig oorlogsmisdadigers te vervolgen en berechten, terwijl het Statuut deze mogelijkheid nadrukkelijk erkent.

Daarnaast rijst de vraag wat het akkoord van Rome betekent voor staten die daar geen instemming hebben betuigd. Zijn deze derde landen nu ook verplicht eerst het fiat te vragen van het Tribunaal voordat tot vervolging wordt overgegaan? Wat hierop ook het antwoord is, zeker is dat vervolging voor de nationale rechter nu eerder wordt ontmoedigd dan aangemoedigd. Met het oog op de wanverhouding tussen het aantal vervolgingen en de omvang van de misdrijven in Joegoslavië is dat allesbehalve wenselijk.

Een en ander roept voorts vragen op ten aanzien van de verhouding tussen de afspraken van Rome en het Statuut, welke is vastgesteld bij Veiligheidsraadresolutie (827) op basis van Hoofdstuk VII van het Handvest. Omdat het akkoord van Rome ons inziens op gespannen voet staat met de principiële uitgangspunten van het Statuut van het Joegoslavië Tribunaal, is het nog maar de vraag of Servië, Kroatië en Bosnië juridisch aan deze afspraken gehouden kunnen worden, zelfs indien aan deze afspraken verdragsrechtelijke status kan worden toegekend (indien men ze als nadere invulling van het Dayton akkoord beschouwt). In dat opzicht is van belang dat het Statuut van het Joegoslavië Tribunaal op grond van artikel 25 jo. 103 VN Handvest van hogere rang is dan elke verdragsrechtelijke verplichting. Vervolging en berechting van oorlogsmisdadigers blijft na 'Rome' dan ook tot de mogelijkheden behoren.

Opinie

vredesakkoord aangaande de berechting van oorlogsmisdadigers (artikel IX) is namelijk weinig gedetailleerd en bevat slechts een algemene verplichting voor 'all Parties to cooperate in the investigation and prosecution of war crimes and other violations of international humanitarian law'.

De Bosnische regering in Sarajevo haalde zich begin februari de woede van de Bosnische Serviërs op de hals, nadat ze acht van oorlogsmisdaden verdachte Bosnische Serviërs liet aanhouden. De Bosnisch Servische militaire leiding verbrak als reactie op deze aanhoudingen de contacten met IFOR.

Om soortgelijke spanningen in de toekomst te voorkomen werd in Rome onder leiding van Richard Holbrooke nadere invulling aan het vredesakkoord gegeven. Partij-staten bij het vredesakkoord kwamen nadere afspraken overeen voor het aanhouden van oorlogsmisdadigers. De drie staten mogen op grond van deze afspraken na 'Rome' alleen nog maar verdachten aanhouden nadat het Joegoslavië Tribunaal een bevel tot aanhouding of een aanklacht heeft goedgekeurd. Deze afspraak roept voor de verhouding tussen nationale en internationale berechting van oorlogsmisdadigers een aantal fundamentele vragen op.

De afspraken van Rome lijken grotendeels ingegeven door het wantrouwen van de drie staten in elkaars rechtspleging. Zij vrezen – wellicht niet ten onrechte – dat de eigen onderdanen in een andere partij-staat bij het vredesakkoord geen eerlijk proces zullen krijgen. Zou deze vrees bewaardheid worden en blijkt dat er geen sprake is van onpartijdige of onafhankelijke rechtspraak, dan kan het Joegoslavië Tribunaal alsnog de verdachte zelf vervolgen. In dat geval zal op basis van artikel 9 en 10 van het Statuut aan de betreffende staat worden gevraagd de strafzaak en de verdachte aan het Tribunaal over te dragen. Artikel 10 van het Statuut maakt een beperkt aantal uitzonderingen op het daarbij relevante ne bis in idem-beginsel. Op grond van dit artikel kan het Joegoslavië Tribunaal zowel in een lopende zaak als achteraf ingrijpen indien er duidelijk sprake is van partijdige rechtspraak. Deze benadering valt te prefereren boven voorafgaande toetsing door het Joegoslavië Tribunaal van de uitoefening van jurisdictie door soevereine staten. Het is overigens onduidelijk in hoeverre de afspraken van Rome de instemming van het Tribunaal hebben.

Al met al bewijzen de afspraken van Rome de vervolging en berechting van oorlogsmisdadigers een slechte dienst. Het is duidelijk dat het Joegoslavië Tribunaal lang niet alle verdachten kan berechten. Berechting door nationale staten neemt in dat opzicht een noodzakelijke plaats in, te meer nu het Tribunaal te kennen heeft gegeven vooral geïnteresseerd te zijn in de zwaardere gevallen.

G.K. Sluiter en A.H. Klip

(resp. als assistent in opleiding en universitair docent strafrecht verbonden aan het Willem Pompe Instituut van de Universiteit Utrecht)

Op 8 februari 1996 heeft het Comité van Ministers van de Raad van Europa Rusland uitgenodigd zich bij de organisatie aan te sluiten. Eerder al had de Assemblée zich bij grote meerderheid voor een lidmaatschap van Rusland uitgesproken (zie NJB 96/7/p. 261). In Nederland is in soms heftige tonen over deze kwestie gediscussieerd; gesuggereerd werd zelfs dat een Russisch lidmaatschap het einde van de Raad van Europa zou inluiden. Het hoogtepunt was het indienen en aanvaarden van een motie in de Tweede Kamer op 7 februari 1996 – één dag voor het besluit van het Comité van Ministers – waarin wordt verzocht Ruslands lidmaatschap uit te stellen tot na de presidentsverkiezingen in juni 1996 en op voorwaarde van terugtrekking van de Russische troepen uit Tsjetsjenië. Gelukkig heeft het Comité van Ministers (inclusief de Nederlandse minister) zijn oor niet laten hangen naar de Nederlandse Tweede Kamer en Rusland toch toegelaten tot de Raad van Europa. Waarom was dat verstandig?

Wil een Europees land in aanmerking komen voor het lidmaatschap van de Raad van Europa, dan moet het voldoen aan de eisen die artikel 3 van het Statuut van de Raad van Europa stelt. Deze eisen betreffen de aanvaarding van de beginselen van de rechtsstaat en van de rechten van de mens en fundamentele vrijheden van alle personen binnen de rechtsmacht van de desbetreffende staat; tevens wordt van lid-staten verwacht dat zij oprecht en effectief samenwerken bij de verwezenlijking van de doeleinden van de Raad. Daarnaast kunnen op grond van artikel 4 Europese staten die geacht worden in staat en bereid te zijn aan de eisen van artikel 3 te voldoen, worden uitgenodigd lid te worden van de Raad van Europa. Het is daarbij van belang in herinnering te brengen dat Italië behoorde tot de oprichters van de Raad van Europa en dat reeds in 1950 de Bondsrepubliek Duitsland werd toegelaten als lid. Tegenwoordig wordt als bijkomende eis gesteld dat een nieuwe lid-staat spoedig na zijn toetreding tot de Raad tevens toetreedt tot het Europese Verdrag inzake de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (Rome, 1950; hierna het EVRM).

De Russische toetreding doet dan ook allereerst de vraag rijzen of Rusland de democratische beginselen en fundamentele vrijheden en rechten van de mens accepteert, althans in staat en bereid moet worden geacht deze te accepteren. Met onder meer de recente gebeurtenissen in Tsjetsjenië en de beelden van Russische gevangenen nog vers in het geheugen, is er reden voor gerechtvaardigde twijfel over de vraag of aan deze voorwaarden voor lidmaatschap is voldaan. Dit is een serieuze vraag die evenwel aan relevantie heeft ingeboet door het recente toetredingsbeleid van de Raad